

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-34-42, факс: 255-33-13, e-mail: comeuroint@v.rada.gov.ua

ВИСНОВОК

**щодо проєкту Закону України «Про території Смарагдової мережі»
(реєстр. № 4461 від 04.12.2020 р., н.д. Ю. Овчинникова та інші)¹**

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Метою проєкту Закону, відповідно до пояснювальної записки, є, зокрема, встановлення правових та організаційних засад визначення територій Смарагдової мережі та управління ними в Україні для збереження природних оселищ та видів фауни і флори, що підлягають особливій охороні, правових та організаційних засад оцінки впливу на території Смарагдової мережі у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на території Смарагдової мережі, а також виконання зобов'язань України за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 6 «Навколишнє середовище» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Додатку XXX Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

– *Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі*² (Рішення Ради 82/72/ЄЕС від 3 січня 1982 року про укладення Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі) (Official Journal L 38, 10.2.1982, р. 1–32) (далі – Бернська конвенція);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 3 березня 2021 року (протокол № 64) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

² Ратифікована Законом України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі» від 29.10.1996 № 436/96-ВР.

– *Конвенцією про збереження мігруючих видів диких тварин від 23.06.1979 р.*³ (Рішення Ради 82/461/ЄЕС від 24 червня 1982 року про укладення Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин) (Official Journal L 210, 19.07.1982, р. 10) (далі – Боннська конвенція);

– *Конвенцією про охорону біологічного різноманіття від 1992 р.*⁴ (Рішення Ради 93/626/ЄЕС від 25 жовтня 1993 року про укладення Конвенції про біологічне різноманіття) (Official Journal L 309, 13.12.1993, р. 1 – 2);

– *Конвенцією про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення від 1973 р.*⁵ (Рішення Ради (ЄС) 2015/451 від 6 березня 2015 року щодо приєднання Європейського Союзу до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES)) (Official Journal L 75, 19.03.2015, р. 1–3);

– *Угодою про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів від 16 червня 1995 року*⁶ (Рішення Ради 2006/871/ЄС від 18 липня 2005 року щодо укладення від імені Європейського Союзу Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів) (Official Journal L 345, 08.12.2006, р. 24–25);

– *Директивою 2009/147/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 30 листопада 2009 р. про захист диких птахів* (Official Journal L 20, 26.01.2010, р. 7–25) (далі – Директива 2009/147/ЄС);

– *Директивою Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 р. про збереження природних середовищ існування, дикої флори та фауни* (Official Journal L 206, 22.07.1992, р. 7–50) (далі – Директива 92/43/ЄЕС);

– *Директивою 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище* (Official Journal L 26, 28.01.2012, р. 1–21) (далі – Директива 2011/92/ЄС);

– *Директивою 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище* (Official Journal L 197, 21.07.2001, р. 30–37) (далі – Директива 2001/42/ЄС).

Міжнародно-правовим актом з питань, які становлять предмет регулювання законопроекту, є також *Конвенція про водно-болотні угіддя, що*

³ Ратифікована Законом України «Про приєднання України до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин» від 19.03.1999 № 535-XIV.

⁴ Ратифікована Законом України «Про ратифікацію Конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29.11.1994 № 257/94-ВР.

⁵ Ратифікована Законом України «Про приєднання України до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення» від 14.05.1999 № 662-XIV.

⁶ Ратифікована Законом України «Про ратифікацію Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів» від 04.07.2002 № 62-IV.

мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів від 1971 р.⁷ (далі – Рамсарська конвенція).

3. Відповідність законопроекту праву ЄС.

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *aquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Законопроект за своєю метою не суперечить *статтям 360-363, 365 Угоди про асоціацію* в частині розвитку та зміцнення співробітництва між Сторонами з питань охорони навколишнього середовища та підвищення природоохоронної ефективності з урахуванням багатосторонніх угод в цій сфері. Таке співробітництво має на меті збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, розсудливе та раціональне використання природних ресурсів та заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища, зокрема, у сфері збереження і захисту біологічного та ландшафтного різноманіття (екомережі).

Відповідно до Додатка XXX до Угоди про асоціацію Україна взяла на себе зобов'язання щодо наближення національного законодавства до положень директив 2009/147/ЄС та 92/43/ЄЕС. Також необхідно зауважити, що *Директива 92/43/ЄЕС* в ЄС є тим правовим інструментом, який імплементує положення Бернської конвенції, та запроваджує більш конкретні вимоги для визначеного географічного регіону. В ній знайшла своє втілення так звана оселищна концепція збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, яка, по суті, лежить в основі визначення територіальних об'єктів охорони в країнах ЄС. Як імплементацийний акт, *Директива 92/43/ЄЕС* має тлумачитись в єдиному дусі з Бернською конвенцією, вона структурована однаково з Конвенцією.

Так, Україна повинна забезпечити ефективне впровадження у свою національну правову систему положень *Директиви 92/43/ЄЕС* щодо: підготовки реєстру місць (природних середовищ існування), призначення цих місць та встановлення пріоритетів управління ними (включаючи завершення реєстру потенційних територій Смарагдової мережі); запровадження заходів, необхідних для збереження таких місць; встановлення системи моніторингу природоохоронного статусу оселищ⁸ та видів; встановлення суворого режиму захисту певних видів; встановлення механізму стимулювання освіти та надання/розповсюдження загальної інформації населенню.

⁷ Всі держави-члени ЄС є учасниками Рамсарської конвенції. Україна також є стороною Рамсарської конвенції. Законом України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів» від 29.10.1996 № 437/96-ВР Україну визнано правонаступницею Союзу РСР щодо участі в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971 р.), яка була ратифікована Верховною Радою СРСР 26 грудня 1975 року.

⁸ Термін «habitat» з *англійської на українську мову* доречно перекладати як «оселище». У офіційному перекладі Бернської конвенції українською мовою цей термін (habitat) був перекладений як «середовище існування».

Директива 2009/147/ЄС передбачає встановлення спеціальних природоохоронних територій (Special Protection Areas), які разом з об'єктами природи загальноєвропейського значення (Sites of Community Importance), що створюються відповідно до Директиви 92/43/ЄЕС, формують мережу «Natura 2000» (діє виключно в країнах Європейського Союзу). Смарагдова мережа є еквівалентом мережі природоохоронних територій «Natura 2000», але діє за межами Європейського Союзу⁹.

Згідно з *частиною 1 статті 3 Бернської конвенції* Кожна Договірна Сторона відповідно до положень цієї Конвенції вживає заходів для здійснення національної політики охорони дикої флори, дикої фауни та природних середовищ існування, приділяючи особливу увагу видам, яким загрожує зникнення, та вразливим видам, особливо ендемічним, та середовищам існування, яким загрожує зникнення.

У *частині 1 статті 4 Бернської конвенції* зазначено, що кожна Договірна Сторона вживає відповідних і необхідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення охорони середовищ існування видів дикої флори та фауни, особливо тих, які зазначені у додатках I і II, а також охорони природних середовищ існування, яким загрожує зникнення.

Відповідно до положень *статті 3 Директиви 92/43/ЄЕС* передбачено створення єдиної європейської екологічної мережі природоохоронних територій під назвою «Natura 2000». Ця мережа, що складається з об'єктів, на яких представлені типи природних оселищ, наведені в Додатку I, а також оселища видів, які наведені в Додатку II, сприятиме збереженню та, у разі необхідності, відтворенню типів природних оселищ та оселищ видів до належного природоохоронного статусу в межах усього їхнього природного ареалу.

Також, відповідно до *статті 12 Бернської конвенції* для збереження дикої флори та фауни і їхніх природних середовищ існування Договірні Сторони можуть вживати більш суворих заходів, ніж заходи, передбачені цією Конвенцією.

Слід зазначити, що положення проекту Закону узгоджуються з положеннями директив 2009/147/ЄС та 92/43/ЄЕС, зокрема, щодо: визначення та позначення спеціальних зон захисту різних видів птахів (*частина перша статті 4 Директиви 2009/147/ЄС*); підготовки реєстру місць, призначення цих місць та встановлення пріоритетів управління ними (включаючи завершення реєстру потенційних територій Смарагдової мережі та впровадження захисних заходів та заходів управління ними) (*стаття 4 Директиви 92/43/ЄЕС*); запровадження заходів, необхідних для збереження таких місць (*стаття 6 Директиви 92/43/ЄЕС*); встановлення системи моніторингу природоохоронного статусу оселищ та видів (*стаття 11 Директиви 92/43/ЄЕС*).

⁹ **Довідково:** Держави-члени ЄС виконують вимоги Бернської конвенції шляхом розвитку мережі «Natura 2000», а території особливої охорони «Natura 2000» відповідають територіям особливого природоохоронного значення Смарагдової мережі.

Положення проєкту Закону, якими передбачено здійснення оцінки впливу на території Смарагдової мережі, в цілому не суперечать положенням *статті 6 Директиви 92/43/ЄЕС*. Так, *частиною третьою статті 6 Директиви 92/43/ЄЕС* передбачено, що будь-який план або проєкт, який безпосередньо не пов'язаний з управлінням об'єктом (територією) або не є необхідним у контексті такого управління, але може мати значний вплив на процес управління, сам по собі або в поєднанні з іншими планами або проєктами, має бути відповідним чином оцінений на предмет наслідків його впровадження для об'єкта (території) з урахуванням завдань щодо його охорони. Після проведення оцінювання та дотримання вимог частини четвертої, відповідний державний орган приймає рішення щодо впровадження плану або проєкту, але лише на підставі належного обґрунтування та доведення того, що він не матиме негативного впливу на цілісність об'єкта (території) та, у разі потреби, після вивчення громадської думки.

Враховуючи все вищевикладене, проєкт Закону не суперечить зобов'язанням України відповідно до Угоди про асоціацію та праву Європейського Союзу, а також міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері охорони тваринного світу.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проєкт Закону **не суперечить** зобов'язанням України відповідно до Угоди про асоціацію та праву Європейського Союзу, а також міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері охорони тваринного світу.

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000EED52E007FC38E00
Дійсний до: 20.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-20/10-2021/78818 від 04.03.2021

421197